

Современа њолска љајисерија

Музеј на современата уметност, Скопје
Museum of Contemporary Art, Skopje
25. XI — 10. XII 1987

организатори: министерство за култура и уметност на нр полска, варшава; биро за уметнички изложби, гожов; републичка комисија за културни врски со странство, скопје и музеј на современата уметност, скопје

Таписеријата спаѓа меѓу оние ликовни дисциплини коишто уживаат една поширока популарност и се прифатени не само од страна на познавачите, туку и од луѓето коишто немаат секојдневен допир со уметноста.

Полската таписерија е забележана во светот уште во 60-тите години, а достигнувањата на Магдалена Абаканович станаа општо познати. Меѓу бројните ткајачки центри што дејствуваат во Полска, особено внимание заслужуваат Варшава, Лоѓ, Вроцлав и Краков. Ефектите што ги имаат постигнато овие стари и познати центри, резултираат од високото ниво на Академиите како и од самата традиција на ткајачката индустрија.

Нивото на предавачите на академиите, од една страна, технолошките и материјалните можности од друга страна, доведоа до извонредни резултати.

Во последно време, нов, динамичен центар за експериментална ткаенина во Полска стана Гожов. По иницијатива на гожувските уметници веќе десет години таму се организира манифестацијата „Општополски ткајачки колонии“ чија што специфика е тоа што уметниците — ткајачи како основен материјал за своите дела го користат вештачкото влакно што се произведува во тамошната Индустрија за хемиски платна „Стилон“. Овој материјал со извонредно богата фактура и боја, за разлика од традиционалната волна или сизал, е потраен, поеластичен и поотпорен на атмосферските услови. Овие својства, како и достапноста и евтината цена, беа решавачки, овој материјал, што уште донеодамна бил неупотребуван, или пак сосема отфрлуван од страна на уметниците, денеска да стане популарен и трајно да биде вклучен во творечкиот процес на уметникот — ткајач.

Презентираните дела се изработени од уметници што прават разни обиди во овој материјал. Некои од нив, како на пример, Р. Шиманска-Пленковска,

најчесто го применуваат само вештачкото влакно. Другите како на пример Ј. Јаросиевич-Олесјак, К. Мјешкова-Далецка, У. Колачковска или Д. и Б. Ковалевиќ, обединуваат различни материјали. Така, на изложбава примарен материјал не е волната, туку сизалот, ленот, конопот, кожата, но пред сè, веќе споменатото синтетичко влакно. Можеби ова претставува и навестување за некои битни промени во поглед на самиот квалитет на материјалот, а со тоа и на ткаенината. И уште нешто. Значително поголем број дела се видни ткаенини. Сè посмело се појавуваат релјефно-неправилни композиции или, пак, дури просторни. Експозиционата површина не е веќе само ѕидот, туку и подот („Мов“ од Х. Жбик-Њерубец). Влегувањето во просторот, дејствувањето не само со валерот — бојата, туку и со геометриското тело, со фактурата слична на скулптурата, се тенденции на современата ткаенина. Ограничените димензии на изложбата не дозволуваат целосна презентација на овие дејствувања и насоки, туку само ги сигнализираат. Но сепак, независно од авангардните експерименти, презентираниите дела се создадени со цел да се облагороди, осмисли и естетизира станбениот и јавниот ентериер, а базирани се врз самото чувство на задоволство во процесот на создавањето. Периодот на облагородување на просторот со „ткајачки објекти“ и воодушевувањето од нив, полека минува. Се враќа ентериерната таписерија со димензии што се прилагодени на современите простори и на човечките потреби. Овој хуманистички фактор во творчеството, не само ликовно, го сметам за најголема вредност на секоја уметност.

Јержи Гонсиорек

КАТАЛОГ

МАРИЈА АФТАНАС-ЈУЈКА (Гдањск)

1. ЗИМСКИ ТРУД, 1986, 185 x 170

МАЛГОРЖАТА БИЖЕК (Краков)

2. УМЕРНО НАОБЛАЧУВАЊЕ, 1983,
165 x 108

КРИСТИНА ДИРДА-КОРТИКА

(Вроцлав)

3. СТИХИИ, 1980, 190 x 130
4. НОКТУРНО, 1985, 190 x 130

КАЗИМЈЕРА ФРИМАРК-ВЛАШЧИК

(Лођ)

5. ЕСЕН, 1986, 215 x 205

МАРТА ГОНШЕНЦА-ШОСТАК

(Закопане)

6. ОВОШЈЕТО НА ЈУЈУБА, 1984,
135 x 100
7. ВИЛИНО КОЊЧЕ, I, II, III, 1982,
94 x 50

ЈАГА ЈОРОСИГВИЧ-ОЛЕСЈАК

(Познањ)

8. МОНОХРОМАТ, 1984, 238 x 204
9. МОНОХРОМАТСКО НАЛИЧЈЕ,
1986, 208 x 303

УРШУЛА КОЛАЧКОВСКА (Закопане)

10. ПОРТАЛ II, 1984, 220 x 164

ДОБРОСЛАВА КОВАЛЕВСКА (Лођ)

11. ОПТИМИСТИЧКИ ПЕЈЗАЖ, 1985,
150 x 130

БОГУСЛАВ КОВАЛЕВСКИ (Лођ)

12. ДА СЕ ЗАДРЖИ ВЕТЕРОТ II,
1986, 230 x 126
13. ДА СЕ ЗАДРЖИ ВЕТЕРОТ IV,
1985, 230 x 125

БАРБАРА ЛЕВИТУ-ШВИДЕРСКА

(Варшава)

14. НОК, 1981, 175 x 115

КРИСТИНА МЈЕШКОВСКА-ДАЛЕЦКА

(Варшава)

15. НЕТРАЈНИ МИГОВИ, 1960,
200 x 134

АНА ОЛЧИК-КОЧИК (Лођ)

16. УРЕДЕН ПЕЈЗАЖ, 1983, 256 x 220

ЈОЛАНТА ОВИСКА (Варшава)

17. РАДИЈАЦИИ, 1985, 110 x 77

МАЛГОРЖАТА ПЈЕКАРСКА-НЕЛКЕ

(Варшава)

18. ФИГУРА I, 1984, 180 x 150
19. ФИГУРА II, 1986, 180 x 150

РОМАНА ШИМАНСКА-

ПЛЕНСКОВСКА (Варшава)

20. АМАЈЛИЈА, 1974, 200 x 180
21. ГИЊОЛ, 1985, 170 x 133
22. ЦРНА МАДОНА, 1985, 130 x 110

ХЕНРИКА ЗАРЕМБА (Гожов)

23. СИНА, 1986, 160 x 120
24. СОН, 1986, 160 x 110

ХЕНРИКА ЖБИК-ЊЕРУБЈЕЦ (Гожов)

25. МОВ, 1981, 200 x 200

на насловна страна:
марта гоншенца-шостак, „овошјето на јујуба“, 1984

издавач:
музеј на современата уметност, скопје
одговорен уредник:
слободанка парлиќ баришиќ
организација на изложбата:
викторија васев димеска
превод на македонски:
григори поповски
ликовно обликување:
стефан георгиевски
печат:
гз з„гоце делчев“, скопје
тираж: 300